

The background is an abstract composition. It features several bright yellow, irregular spots scattered across the white and light grey areas. A large, dark grey, textured shape, resembling a storm or a shadow, dominates the right side of the frame. The overall texture is grainy and painterly.

והסופה כבר שכנה

And the Storm
Has Calmed Down

הגלריה העירונית לאמנות, רחובות
בית התרבות על שם משה סמילנסקי
בהנהלת סלין איזבורניצקי

אוצרת: דליה דנון

אמנים משתתפים:

רוני ראובן / חדוה ראובן / ענת מיכאליס /
מלי דה-קאלו / ורדה כרמלי / גילי דנון

Curator: Dalia Danon

Participating Artists:

Roni Reuven / Hedva Reuven /
Anat Michaelis Levy / Mali De-Kalo /
Varda Carmeli / Gili Danon

קטלוג

תרגום שירה אג'י
עריכה מירי ישראלי
עיצוב גרפי תמר טסלר
צילום שי בן אפרים
הדפסה דפוס איכות

אוקטובר-דצמבר 2022
© כל הזכויות שמורות

בתמיכת משרד התרבות והספורט, מנהל התרבות.
המחלקה לאמנות פלסטית, עיריית רחובות.
החברה העירונית רחובות לתרבות, פנאי וספורט.

והסופה כבר שככה

הלילה הזה / גילי דנון

הַלֵּיְלָה הַזֶּה פְּהָה מְאִי פְעַם,
שְׁאֲרִית הַיָּרֵחַ נִבְלַעַת
בְּחֶשְׁכַת הַמָּקוֹם.
הַזְמַן הַזֶּה נִגְוֵעַ,
סְעָרָה מִתְקַרְבֶּת,
רוּחַ רַע מְנֻשֵׁב.
מַעַל הַגֶּשֶׁר הַצָּר
לֵיל בְּלֵהוֹת.
אֵין יוֹצֵא וְאֵין בָּא.

באין־ספור סיפורים ויצירות אמנות, החל בסיפור המבול התנכ"י, עבור ב"אודיסאה" מאת הומרוס ובמחזותיו של שייקספיר, וכלה בסרט "משולש העצבות" בבימוי רובן אוסטלונד, זוכה הפרס הגדול בפסטיבל קאן האחרון (2022), הסופה היא כוח מניע; כוח יצירה אלים הדוחף לשינוי. אחד מסיפורי הסופה הנודעים ביותר הוא סיפור המבול שבמקרא. אלוהים המאוכזב מיציר כפיו, שכולו רוע, פוסק: "אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה, מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים כי נחמתי כי עשיתם" (בראשית ו, ז). עם זאת הוא מצווה על נח, האדם הנבחר, להציל את עצמו ואת משפחתו וכן זוגות של בעלי חיים. אלו הם זרעיו של העולם העתיד לבוא. המיתוס קיים בגרסאות דומות גם בתרבויות ההודית, הסינית, היוונית וכמובן במיתולוגיה המסופוטמית באפוס המפורסם "עלילות גילגמש". מן ההיבט הסימבולי, המבול מסמל התחלה חדשה של העולם ושל האנושות בפרט. אומנם הוא מותיר אחריו הרס רב, אך הוא גם סולל את הדרך לחיים טובים וטהורים יותר.¹

באמנות כמו במיתוס ובמציאות, הסערה מזעזעת את היסודות, מחריבה את הישן ומחייבת להוליד מתוך התווה ובוהו עולם חדש, יצירה חדשה. אין ראייה טובה לכך יותר מאותה סצנה מכוננת החוזרת בעשרות יצירות, מאז "רובינזון קרוזו" ועד סרטו של אוסטלונד: ספינה נטרפת בסערה ונוסעיה שהוטלו על חופיו של אי נידח, נאלצים להתחיל מבראשית.

אם בתרבויות עתיקות גילמו הסערות את זעם האלים השולטים באיתני הטבע ואת עוצמתם, הרי בעידן המודרני, בעיקר בזרם הרומנטי, הן קיבלו משמעות מטפורית. "הגיהינום הוא ריק, כל השדים הם כאן", מכריזה אחת

הדמויות במחזה "הסופה" של שייקספיר בשעה שהרוחות משתוללות בחוץ ובפנים.² הסער הופנם אל תוך הנפש ונתפס כביטוי של מצבם הרגשי והמנטלי של הגיבור או של היוצר, ובמובנים רחבים יותר – כמייצג תפיסות עולם או הלכי רוח חברתיים ופוליטיים.

רבים דנו בשאלה אם יצירת האמנות אכן נולדת מתוך סערת נפש, כשכוחות האופל עולים ממעמקי התת־מודע ומציפים את ההכרה. פרויד טען שיצירת האמנות היא ביטוי מעודן של היצר האסור המודחק. האם היצירתיות אינה אלא אובדן שליטה? האם היצירה אכן מגיעה מקצה השפיות? העבודות המוצגות בתערוכה מעבירות משהו מאותו מצב רוח; אינחת, הדי פורענות ומלנכוליה שורים עליהן. החומרים שמהם עשויה סערה מתגלים בהן בהיבטים שונים: חוסר שקט בטבע, התרגשות יתר, סערות נפש, השקט שלפני הסופה או זה המשתרר אחרי שהיא כבר שככה.

חמישה אמנים ומשורר משתתפים בתערוכה:

רוני ראובן מציג סדרת עבודות חדשה תחת הכותרת "מוצפן". הסדרה מתאפיינת במסתורין וקוראת לצופה לפענח את הסימנים המוצפנים בנוף בראשית של עולם נטול ציוויליזציה. זהו נוף אפל וסוער, צמחייה סבוכה בוקעת ממעמקי האדמה, חור שחור, או עין הסערה, ערפילים כבדים. הצבעים הקודרים ובעיקר משיחות המכחול הפורצות בכיוונים שונים, אלכסוניים ברובם, והנראות לפרקים כחריטות על המצע, יוצרים תחושה של עולם כאוטי ומאיים. אולם בקומפוזיציות האפלות הללו ראובן טומן הצצות של תקווה: סדק שנפתח בין העננים ודרכו מנצצים הבזקי אור או זרמי מים חבויים מפכים המרמזים על חיים. תזכורת מנחמת שהסערה תחלוף. המציאות המורכבת והאמביוולנטית העולה מתוך העבודות מאירה יחסים של משיכה ודחייה בין עמדות תרבותיות שונות. ראובן משלב בין הפיגורטיבי למופשט ובין הנטורליסטי לקונספטואלי ומפתח תוך כדי כך לקסיקון צורני מקורי המתכתב עם מסורת הציור. הנחת האלמנטים יחדיו על מצע אחד מדגישה את השונה, אך בד בבד מצליחה לייצר הקשרים חדשים וליישב משהו מהסתירות.

² ויליאם שייקספיר, הסופה, תרגום: דורי פרנס, באתר שייקספיר ושות'.

¹ מיכל סלוסברג, "סערה ספרותית: חמש הסערות הגדולות בספרות", חדשות ועניינים: ערוץ התוכן של המרכז האקדמי שלם, 10.9.2017.

חדוה ראובן בונה אובייקט העשוי מקרמיקה וברזל. הקונסטרוקציה מאזכרת אוהל חשוף, איגלו או עצמות בעלי חיים, זכר למקום כלשהו שהתקיימו בו חיים שאותם הכחידה הסופה. התנועה הנשקפת באובייקט מחברת את האמנית ל"חומר הפנימי" החי. זוהי בלשונה "סופהאסופה", חיבוטי הנפש המתנחשלים במרחב פסיכו-פיזי, תנועה פנימית הדוחפת ומזמינה את הידיים לתת צורה לחומר הגולמי. "צורה זו תנועה שמחברת אותי אל הילד שבי", אומרת ראובן, "מחברת אל התחושה שהחומר 'חי', ודוחפת לבנות מחדש את הקשר עם החומרים. זהו מקום משחרר מאוד. דרך הסערה אני מעניקה לעצמי את האפשרות להיות מרכז, להיות האמת של עצמי".

ענת מיכאליס מנסה להתגבר על אימת הריק בעזרת שטף מילים בטקסטים רפסטיביים. העבודות נוצרו מתוך משבר נפשי בעקבות נטישת האהוב. "לא נותרה בפניי ברירה - לחיות או למות", היא מעידה, "ועשיתי עם 'זה' דבר. מתוך המהומה ניגשתי אל שולחן הסטודיו, חטפתי טוש וכתבתי את מספר הטלפון של זה שלפתי לא ענה. מספר הטלפון נותר כהד מלווה. כתבתי כמטרפת שורות שורות, שחיתי בזרם. המספר עצמו הפך אט אט לצורה, למעשה אמנות, כמו נשל נחש. והרפסטיביות חתרה בזמן עוד ועוד והביאה שינוי וחידוש. כתיבת המספר ריפאה אותי". ואכן הספרות והאותיות ביצירות של מיכאליס משילות את משמעותן הראשונית ומקבלות משמעות חדשה ככל שהעבודה מתקדמת. גם הצבע התעשייתי הוא מסמן חשוב ביצירותיה; ריחו חריף, הוא רעיל, רטוב ומתייבש מהר. מיכאליס מכסה בו את הרישום או חלקים ממנו. מה שנחשף נאטם ונותרים רק עקבות; נותרת הצורה כסימן, הכתם כחותמת. "הלילה מיטיב לתאר את תחושותיי בשנים האחרונות", מספרת מיכאליס, "כפי שכותרת גילי דנון בשירו, 'בחשכת המקום... סערה מתקרבת'". ואכן יש תחושה שיצירות האמנות שלה מתהוות מול תהום החור השחור, מזמינות לשבת סביבו ולדבר על מה שאי אפשר לומר למרות כל המילים.

בעבודת הווידאו של **מלי דהקאלו** מתועדים שיטוטי לילה באזור הסטודיו שבו היא עובדת בקריית המלאכה בתל אביב. השיטוט הקונקרטי חסר השקט הוא גם אלגוריה למרחב היצרי והיצירתי, הרעיוני והרגשי בדרך ליצירה. "למרות שהסרט נפתח במהלך ליניארי של ירידה מפתח הסטודיו ושיטוט במרחב ובסביבה המיידיים שלו, הרי שמבחינתי הוא מציע גם שיטוט נפשי ורגשי, הד לאותה סערה שמתחוללת בראשי כשהמחשבות מתחילות לנוע בשעה של חיפוש וניסיון ללכוד רעיון חולף. הלך רוח מחשבתי שאני מגדירה כמרחב היצירה שלי. חיפוש והפרעה שזורים אחד בשני, באים וחולפים וממשיכים הלאה". המצלמה מאפשרת לדהקאלו מבט כפול: האחד מתבונן מרחוק, ממסך, אך בה בעת גם מנסה לחבר את הרכיבים, והאחר משתוקק להתקרב, לתפוס, לפעור פתח עמוק יותר כדי לראות את הדברים.

ורדה כרמלי מציגה תצלומי נוף מפולין. התצלומים נולדו מתוך מסע קצר מרוכז, תנועה אחר הדים של זיכרונות מושאלים, גנטיים וחדשים, בחיפוש אחר סודות שעדיין מציפים את היש ואת האין. כרמלי מעידה כי המצלמה שלה תרה באמוק אחר אותם זיכרונות, אולם בשובה משם "המצולם התגלה באופן מפתיע כנופים מצוירים, ליריים, תמימים, מכחישים". אך שזו לא הייתה הכוונה, אלו הדימויים שפרצו מן המצלמה. "האם היה זה סוג של התפייסות? הייתכן?" היא שואלת, ומוסיפה: "התוצאה מחמיאה ומפנקת, מבטיחה תצוגה נאה, בוודאי תישאל השאלה אם זו המציאות או שמא פוטושופ מרכז. לא, אשיב, זו אולי משאת נפש של מציאות רגעית, אוטופית, כאילו לא היה דבר. עטיפת זיכרון מפתיעה לרגבים הקשים, הכהים והעמוקים של האדמה האמיתית רווית הדם".

בשירו "הלילה הזה" מתאר **גילי דנון** את המתח שלפני הסערה. זרעי הפורענות כבר נטמנו, "הזמן נגוע". שקט מתוח שורר, "אין יוצא ואין בא". וכמו שמבטיח הנער העורב בספר "קפקא על החוף" מאת הרוקי מורקמי, "כשתישון הסופה, אתה עצמך לא תוכל להבין כיצד עברת בה ושרדת. אבל דבר אחד יהיה ברור - כשתצא ממנה ותשרוד אותה לא תהיה אותו אדם שהכניס רגל לתוכה"³, אז מהותה של הסופה.

³ הרוקי מורקמי, קפקא על החוף, תרגום מיפנית: עינת קופר, כתר, 2015, עמ' 8.

And the Storm Has Calmed Down

This Night / Gili Danon

This night is blacker than ever,
What's left of the moon
has been devoured
into the darkness of this place.
This time is tainted,
a storm is coming,
a dire wind blows.
Over the narrow bridge
a night of terror.
No one in and no one out.

In countless stories and works of art, from the biblical tale of the flood, Homer's *Odyssey*, and Shakespeare's plays to Ruben Östlund's film *Triangle of Sadness*, winner of the "Palme d'Or" at the last Cannes Film Festival (2022), the storm acts as a motivating force, a violent creative power pushing towards change. One of the most notable stories about a storm is the flood narrative in the Bible. God, disappointed in his corrupt and wicked creation, decrees: "I will destroy man whom I have created from the face of the earth; both man, and beast, and the creeping thing, and the fowls of the air; for it repenteth me that I have made them." (Genesis 6:7). Yet, God commands Noah, the chosen man, to save himself and his family as well as two of every animal. They will act as the seeds of the world to come. Similar versions of this myth exist in Indian, Chinese, and Greek cultures and, of course, in the famous poem, the *Epic of Gilgamesh*, from Mesopotamian mythology. From a symbolic perspective, the flood represents a new beginning for the world and, in particular, for humanity. Although it leaves behind considerable destruction, it also paves the way to a better, purer life.¹

In art, like in myth and reality, the storm shakes the foundations, obliterates the old, and from within the chaos, obligates the artist to give birth to a new world, a new creation. There is no sounder evidence of this phenomenon than the same seminal scene that recurs in dozens of works, from *Robinson Crusoe* to Östlund's film: a ship is wrecked by a storm, and its passengers, cast adrift onto the shores of a remote island, are forced to start from scratch. If, in ancient cultures, storms embody the wrath of the gods who control the forces and powers of nature, then in the modern period, and in the Romantic movement especially, storms take on a metaphorical meaning. "Hell is empty, and all the devils are here," proclaims one of the characters in Shakespeare's *The Tempest* as the spirits and winds rage inside and out.² The storm is internalized and considered an expression of the hero's or creator's emotional and mental state and, in a broader sense, also represents a worldview or socio-political stance. Many have debated whether the creation of art is truly born out of a tempest of the soul when dark forces rise up from the depths of the subconscious and flood the conscious mind. Freud contended that the creation of art is a refined expression of the forbidden and repressed instinct. Is creativity nothing more than a loss of control? Does creation truly stem from the brink of sanity? The works displayed in this exhibition convey something of this very mood; unease, an echo of calamity, divine punishment, and melancholy prevail over them. The elements that form a storm are revealed in various aspects within these works- the restlessness of nature, overexcitement, mental turmoil, the calm before the storm, or the calm cast out after it has subsided.

---

¹ Michal Slossberg, "Literary Storm: The Five Greatest Storms in Literature," *News and Matters: The Content Channel of the Shalem Academic Center*, 10.9.2017.

---

² William Shakespeare, *The Tempest*, translated by Dory Farnes, on the Shakespeare & Co. website.

Participating in the exhibition are five visual artists and one poet:

Roni Reuven introduces a new series of works titled *Encrypted*. The series is marked by mystery and summons the viewer to interpret encrypted signs in the genesis landscape of a world devoid of civilization. He presents a dark and tempestuous terrain with tangled foliage emerging from the depths of the earth, a black hole or the eye of the storm, and thick fog. The somber colors, and in particular, the brushstrokes that erupt in various directions, often diagonally, sometimes appearing like engravings on the base, create the feeling of a chaotic and menacing world. Yet, Reuven conceals glimpses of hope in these dark compositions: a crack that opens up between the clouds that glimmers of light or currents of a water cascade through, hidden, hinting at life.

A comforting reminder that the storm shall pass.

The complex and ambivalent reality that emerges from Reuven's works illuminates the dynamics of attraction and repulsion between contrasting cultural positions. Reuven combines the figurative with the abstract and the naturalistic with the conceptual and, in the process, develops an original semantic lexicon that corresponds with the painting tradition. Positioning these elements together on one canvas emphasizes their differences while simultaneously forming a new context, thus reconciling some of the contradictions thereof.

Hedva Reuven builds an object from ceramic and iron. The construction is reminiscent of a barren tent, igloo, or the skeleton of an animal, the memory of a place where life once existed but has been obliterated by the storm. The movement reflected in the object connects the artist to the live "inner substance." This, in her words, is an "assembled storm," in which the thrashings of

the soul rise up and crash down into the psycho-physical space, an inner movement pushing and inviting her hands to create form from the raw material. "Forming is a movement that connects me to my inner child," says Reuven, "Connects me to the feeling that the material is 'alive,' and pushes me to rebuild a relationship with the materials. It is a very liberating space. Through the storm, I grant myself the opportunity to be the epicenter, my own truth."

Anat Michaelis attempts to overcome the horror of the void with the help of a storm of words in repetitive texts. These works were created out of a mental crisis following a lover's abandonment. "I was left with no choice - to live or to die," she attests, "And I did something with 'That.' From within the turmoil, I proceeded to the studio, grabbed a marker, and wrote down the phone number of the one who suddenly would no longer answer. The phone number was left over like an echo, accompanying me. I wrote lines upon lines like a lunatic; I swam with the current. The number itself slowly evolved into a form, a work of art, like the slough of a snake. And the repetition propelled further and further through time and brought about change and renewal. Writing the number healed me." Thus, the numbers and the letters in the works of Michaelis shed their primary meanings and gain new connotations as the piece progresses.

The industrial color of the marker is also an essential signifier in her works; its smell is sharp, it is toxic and wet, and it dries quickly. Michaelis covers the sketch or parts of it. What is left exposed is sealed, and only traces remain; The form is now a sign, and the stain a stamp.

"This Night describes my feelings in recent years well," says Michaelis, "As Gili Danon writes in his poem, 'Into the darkness of this place... A storm is coming.'" Indeed, it feels as though her

works were formed at the precipice of the black hole, inviting us to sit around the void and talk about what cannot be said despite holding all the words.

In her video art, **Mali De-Kalo records** her nightly walks through the neighborhood around her studio in Kiryat Ha-Malacha in Tel Aviv. The restless concrete roaming is also an allegory for the instinctive creative space, the conceptual and emotional path to creation. "Although the film opens with the linear process of walking down from the studio door and wandering around its immediate vicinity and surroundings, for me, it ultimately proposes the option to wander mentally and emotionally as well. It's an echo of the same storm that rages in my head as my thoughts begin to stir while searching for or trying to capture a fleeting idea. My creative space is defined by the roaming of my thoughts and my state of mind. Search and interference are interwoven; they come and go and move on." The camera allows De-Kalo a dual gaze: one observes from a distance, masking reality, but at the same time also endeavors to unite the different elements, while the other yearns to move closer, grasp, and widen the opening in order to see things better.

Varda Carmeli presents landscape photographs of Poland. The photographs were born during a short, concentrated journey, chasing after the echoes of borrowed memories, genetic memories, and new memories, a search for the secrets that still flood what is and what is not. Carmeli attests that her camera ran amok after these memories, but when she returned from her travels, "The photographs surprisingly developed into these picturesque, lyrical, innocent, denying landscapes." Although that was not the artist's intention, such were the images that burst forth from her camera.

"Were the photos some kind of reconciliation? Could it be?" She asks and notes: "The results are flattering and pleasant and guarantee a nice exhibit. Indeed, viewers will surely ask whether they're real or if the images have been softened with Photoshop. No, I will answer; perhaps they reveal the fleeting desire for an ideal utopian reality in which nothing bad has happened. Or maybe they act as an unanticipated shroud, veiling the memory of the tough clods of deep, dark, real earth saturated with blood."

In his poem, *This Night*, **Gili Danon** illustrates the tension before the storm. The seeds of calamity have already been planted, "This time is tainted." An uneasy stillness prevails, "No one in and no one out." And as the boy called Crow promises, in Haruki Murakami's novel *Kafka on the Shore*, "Once the storm is over, you won't remember how you made it through, how you managed to survive. You won't even be sure, whether the storm is really over. But one thing is certain. When you come out of the storm, you won't be the same person who walked in." ³ Such is the nature of the storm.

Haruki Murakami, *Kafka on the Shore*, translated from Japanese by Einat Cooper, Keter, 2015, p. 8.

Varda Carmeli
Poland - A Journey Through the Landscape, 2011
Photo, 40/60.

ורדה כרמלי
פולין - מסע בונה, 2011
צילום, 40/60

חדוה ראובן
מסע בגבול, 2021
טכניקה מעורבת על קרמיקה

--
Hedva Reuven
Journey Across the Border, 2022
Mixed media on ceramic

חדוה ראובן
סופהאסופה, 2022
טכניקה מעורבת

--
Hedva Reuven
Tempest Gathering, 2022
Mixed media

Mali de Kalo
August 17, 2022
Video, 1 channel, 7:49 minutes

מלי דה-קאלו
17 באוגוסט, 2022
וידאו, ערוץ אחד, 7:49 דקות

ענת מיכאליס לוי
 ללא כותרת, 2022
 טוש על נייר וצבעי שמן

--

Anat Michaelis Levy
 Untitled, 2022
 Marker on paper and oil paints

ענת מיכאליס לוי
 טיפות מים בבריכה בחורף, 2012
 טכניקה מעורבת על בד קנבס מתוח

--

Anat Michaelis Levy
 Water drops in the pool in winter, 2012
 Mixed media on stretched canvas

רוני ראובן
מסדרת "מוצפן", 2019
טכניקה מעורבת על קנבס, 80/200

--

Roni Reuven
Part of the series Encrypted, 2019
Mixed media on canvas, 80/200

רוני ראובן
מסדרת "מוצפן", 2018
טכניקה מעורבת על עץ לבוד, 100/70

--

Roni Reuven
Part of the series "Encrypted," 2018
Mixed media on Plywood, 100/70

Rehovot Municipal Art Gallery
Smilanski Culture Center

Gallery Director Celine Izbornitsky

CATALOGUE

Translating from Hebrew Shira Carmen

Text Editing Miri Israel

Graphic Design Tamar Tessler

Photography Shai Ben Efraim

Printing House Eichut

October-December 2022

All Rights Reserved

With Support from the Culture Division of Ministry of Culture and Sport.

The Fine Art Division, Rehovot Municipality.

The Rehovot Municipal Corporation for Culture, Sport and Recreation.

גילי דנון
"הלילה הזה"
שיר מתוך "הרוח הטובה", 2022

Gili Danon
"This Night"
A poem from "The Good Wind", 2022

